

KS Folkevalgtprogram

Nye Asker kommune 25. – 26.oktober 2019

Inger-Lise Skartlien
Gudrun Grindaker

Program for dagen fredag 25.oktober

Dag 1: oppstart kl. 12.45

- Velkommen og bli kjent
- Nye Asker kommune
- Samspill i folkevalgte organer. Politisk lederskap
- Samspill med administrasjonen
- Pause kl 16.30
- Kommunens samfunnsoppdrag - oppgaver og roller
- Samskaping - medborgerskap og innbyggertorg
- Gruppeoppgave
- Kl. 19:00 Aperitiff i spisesalen med kulturinnslag
- Kl. 19:30 Middag

Program for dagen lørdag 26.oktober

Dag 2: oppstart kl. 08.30

- Etikk, omdømme, tillit -Ny kommunelov –
- Samhandling mellom politikere – slik vil vi ha det!
- Pause kl 11 – 11.20
- Hvilke muligheter og utfordringer har vi innen vårt ansvar?
- Oppsummering og avslutning

Programslutt kl. 12:30 Lunsj og vel hjem.

ASKER KOMMUNESTYRE 2019-2023

Antall mandater: 55

KS – Kommunesektorens organisasjon

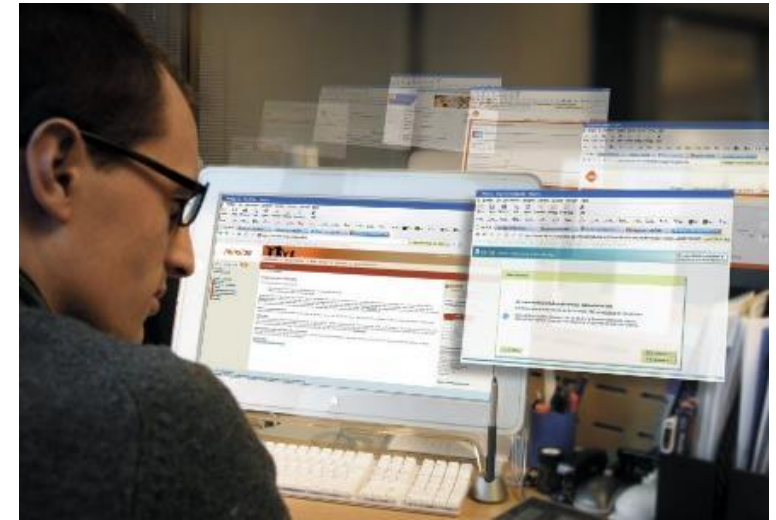
KS har tre roller

Arbeidsgiverorganisasjon

Interessepolitisk aktør

Utviklingspartner

KS er styrt av lokale folkevalgte

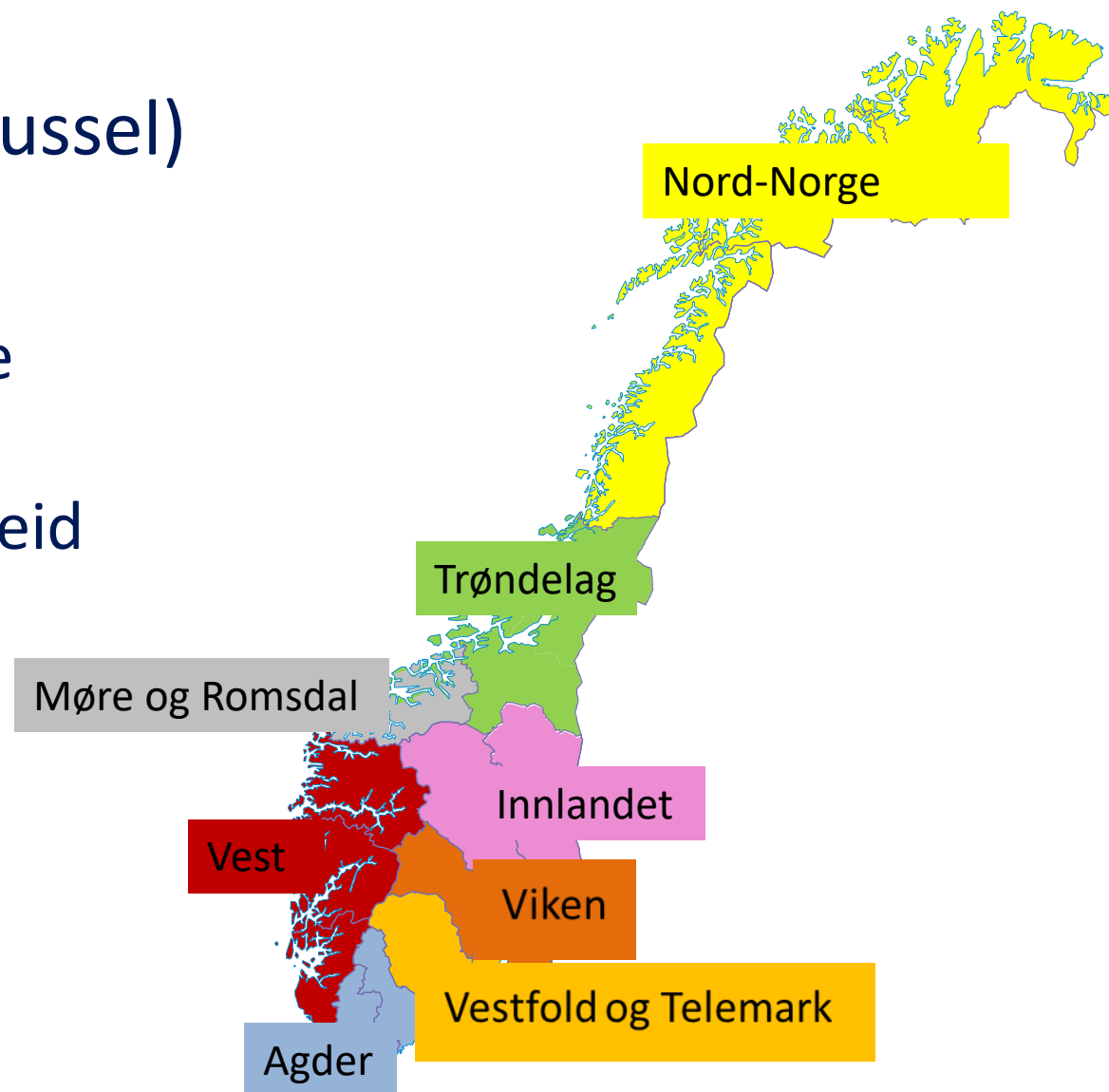

RÅDGIVENDE ORGAN
Kommunedirektørutvalget
Fylkesvise
kommunedirektørutvalg

KS er tilstede i hele landet (og i Brussel)

- 16 avdelingskontorer, fordelt på åtte regioner
- Bistår i medlemmenes utviklingsarbeid
- Lokalt interessearbeid på vegne av medlemmene
- Nettverksarbeid
- Møteplasser
- Lyttepost

KS Akershus og Østfold

- Fylkestyret Viken og Kommunedirektørutvalget for Viken
- KS Folkevalgprogram
- Kommuneproposisjon/statsbudsjett-konferanser
- Konferanser knyttet til tariff
- Fagnettverk: skole, barnehage, HR
- Digitaliseringssamarbeid i Viken
- Årlige strategi- og høstkonferanser

<https://www.ks.no/regioner/ks-akershus-og-ostfold/>

Informasjon fra og om KS

KS' nettsider:

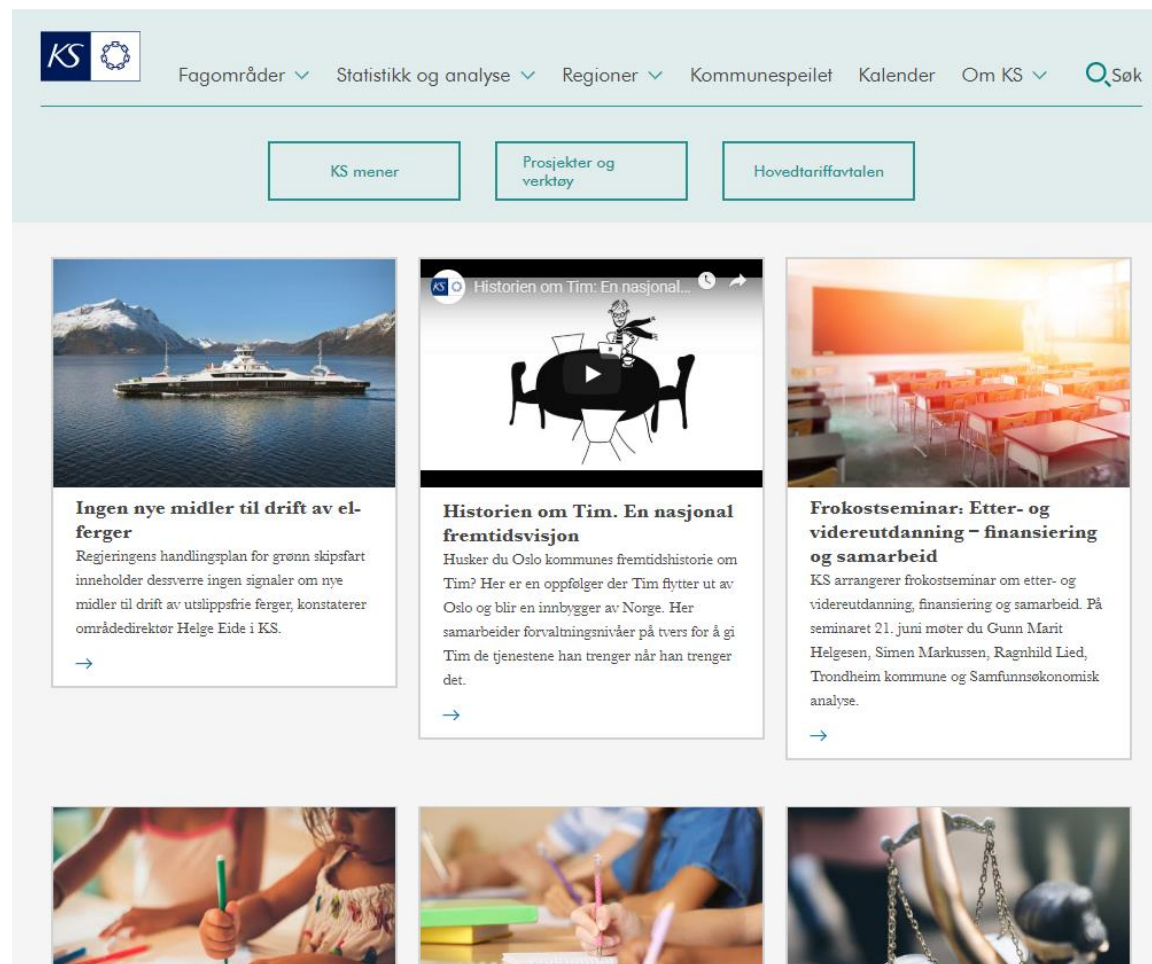
<https://www.ks.no/>

Følg KS i sosiale medier

- [Facebook](#)
- [Linkedin](#)
- [Twitter](#)

• Nyhetsbrev:

<https://www.ks.no/nyhetsvarsling/>

The screenshot shows the KS website homepage. At the top, there is a navigation bar with the KS logo and menu items: Fagområder, Statistikk og analyse, Regioner, Kommunespeilet, Kalender, Om KS, and a search icon. Below the navigation bar are three main buttons: KS mener, Prosjekter og verktøy, and Hovedtariffavtalen. The main content area features three news articles, each with a thumbnail image, a title, a short text summary, and a right-pointing arrow. The first article is about 'Ingen nye midler til drift av el-ferger'. The second is 'Historien om Tim. En nasjonal fremtidsvisjon'. The third is 'Frokostseminar: Etter- og videreutdanning - finansiering og samarbeid'. Below these articles are three smaller images: a child drawing, hands writing, and a scale of justice.

- Hvor mange år har dere bodd i Asker til sammen?
- Hvor mange års politisk erfaring har dere til sammen?
- Hvor mange år er dere tilsammen?
- Hva er gjennomsnittsalderen?

Refleksjonsoppgave

Hvorfor ble du politiker?

Tenk for deg selv:

1. Hva fikk deg til å engasjere deg i lokalpolitikken?
2. Hvorfor vil du være med å styre nye Asker?
3. Hvilke forventninger har du til utvalget ditt?
4. Hva skal kjennetegne vår politiske samarbeidskultur?

Skriv 2 – 3 stikkord på en post-it.

Del det med gruppen.

Benstrekk

Asker kommune nye Asker kommune

Samspillet i folkevalgte organer

Du er en del av det politiske lederskapet

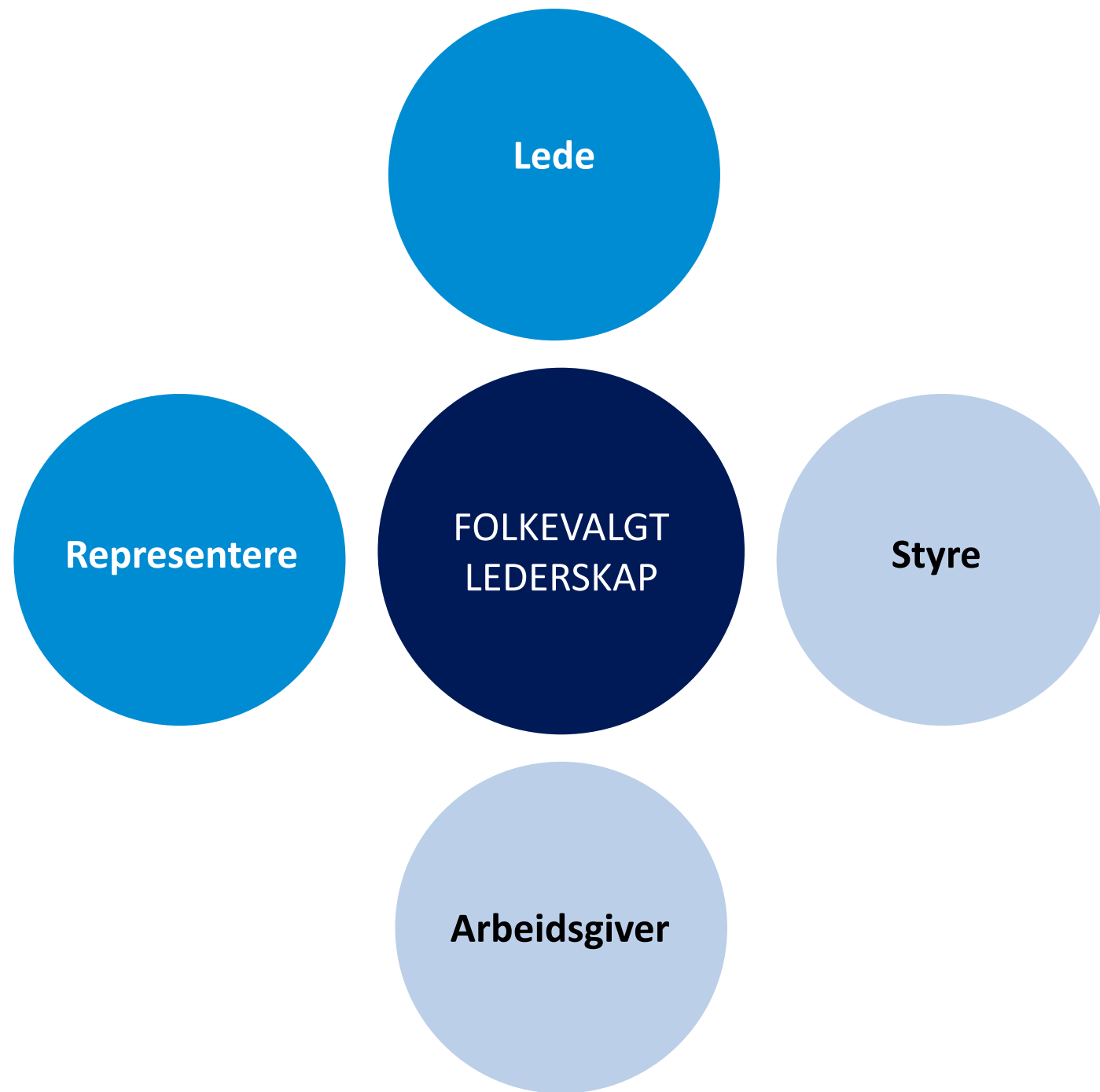
Godt lokaldemokrati med høy tillit har vi når...

Foto: ScanStockPhoto

- innbyggerne kjenner seg godt representerte,
- de folkevalgte setter dagsorden, styrer ressursbruken og er ombud for innbyggerne, og .....
- kommunen leverer det som er lovet.

Fredrik Folkevalgt

[En vanskelig begynnelse](#)

Hvordan ta lederskapet?

MOBILISERENDE

REPRESENTERENDE

INKLUDERENDE

Hva kjennetegner et godt lokaldemokrati

SPESIELT VIKTIG

- Intern kultur preget av tillit og åpenhet
- Tydelige ansvarslinjer og god rolleavklaring
- Informasjon

IKKE ENDTYDIG

- Politisk styringsmodell
- Delegering til politiske utvalg og til administrasjon
- Målstyring
- Interkommunalt samarbeid
- Møteledelse
- Kanaler for innbyggerdeltakelse

Hvordan ta lederskapet?

En sterk stat

En kritisk og
årvåken presse

SOM FOLKEVALGT ER
DU UNDER PRESS

Forventninger fra
innbyggerne

Oppgavevekst og
komplekse prosesser

Hvordan utøve folkevalgt lederskap i praksis

- Reise en sak eller en debatt
  - «rette en forespørsel til lederen i møtet»
    - Grunnlagt spørsmål
    - Interpellasjon
    - Private forslag
  - Muntlig spørretime
- Fremme alternative forslag til vedtak
- Kreve å få en sak på saklista, ekstra kommunestyremøte
- Verbalforslag i budsjettet

Photo by Marcos Luiz Photograph on Unsplash

«Det er viktig å huske på at de planene dere har vedtatt, gir føringer for enkeltsakene som du er opptatt av. Når budsjettet er vedtatt, vil det være lite rom for å komme med nye forslag som koster penger. Da må du i så fall fremme forslaget når budsjettet skal revideres.»

Som folkevalgt har du både rettigheter og plikter

- Rett og plikt til å delta i møter
- Fri fra arbeid
- Dekning av utgifter og økonomisk tap
- Arbeidsgodtgjøring
- Godtgjøring ved frikjøp
- Ettergodtgjøring
- Pensjonsordning
- Sykepenger
- Yrkesskade
- Permisjoner

Foto: ScanStockPhoto

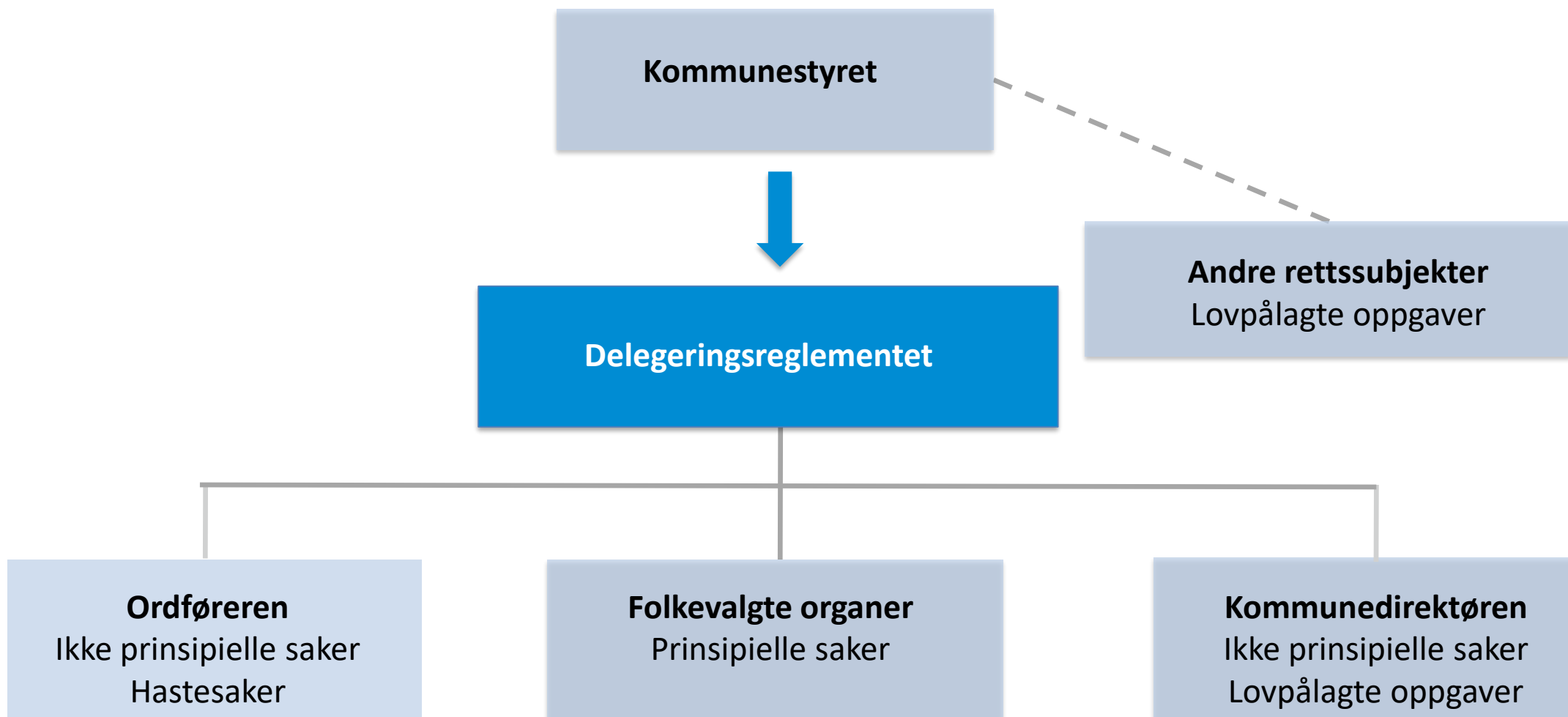
Folkevalgte organer skal behandle sine saker og treffe sine vedtak i møter

- Innkalling, sakliste og kunngjøring
- Møteledelse
- Alle medlemmer kan stille spørsmål til lederen, også om saker som ikke står på saklisten
- Møteplikt og stemmeplikt
- Sakliste
- Møtebok
- Hovedregelen er åpne møter

Foto: ScanStockPhoto

Delegering gir tydelige roller og ansvar

Refleksjonsoppgave

Hva er det viktigste vi som folkevalgte skal gjøre for å opprettholde befolkningens tillit?

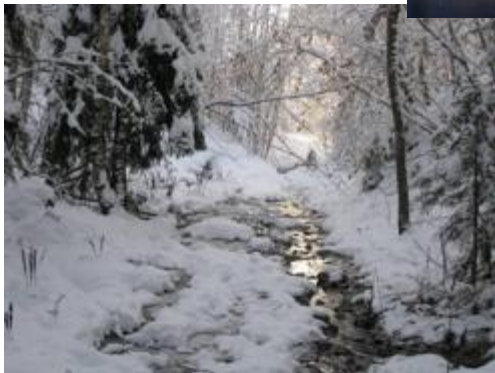
Kultur for samarbeid

Politisk kultur

Likheter og ulikheter

- Lover
- Forskrifter
- Oppgaver

- Kultur
- Normer og verdier
- Størrelse
- Organisering
- Reglementer
- Arbeidsformer
- Økonomi

Sammenslåing av kommuner – kulturkollisjon?

- Politiske kulturer
  - Majoritetskultur
  - Konsensuskultur
- Administrative kulturer
  - Faglig uavhengighet
  - Sterk politisk lojalitet
- Organisasjonskulturer
  - Samspillet mellom politikk og administrasjon
  - Arbeidsmiljø

Ny felles kultur avhenger av godt politisk og administrativt lederskap

Hva er politisk kultur?

- Det handler om uskrevne regler for hva som er god eller akseptabel opptreden på den lokalpolitiske arenaen
- Disse uskrevne reglene videreføres bevisst eller ubevisst
- Den politiske kulturen påvirker hvorfor man gjør som man gjør
- Holdninger, overbevisninger, normer, praksis, rutiner
- Oppfattes som selvfølgeligheter

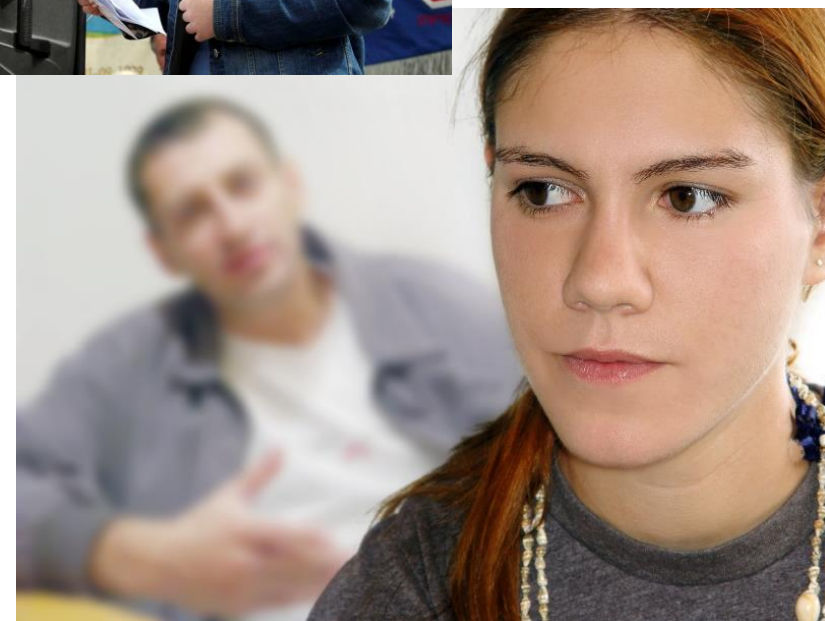

Foto: ScanStockPhoto

Refleksjonsoppgave

Utfordringer og muligheter i nye Asker kommune

- Helt ny kommune
  - Utforming av politikk
  - Utvikle og vedta planer
  - Kultur
  - Økonomi
  - ??
-
- Hva er lokale utfordringer og behov hos oss – som det må tas særskilt hensyn til?

Samspillet med administrasjonen

«Samspillet mellom folkevalgte organer og administrasjonen forutsetter en kontinuerlig og god rolleavklaring og respekt for hverandres roller.»

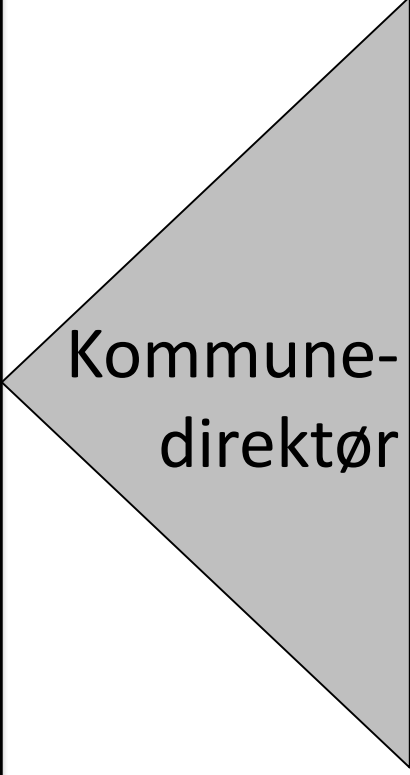
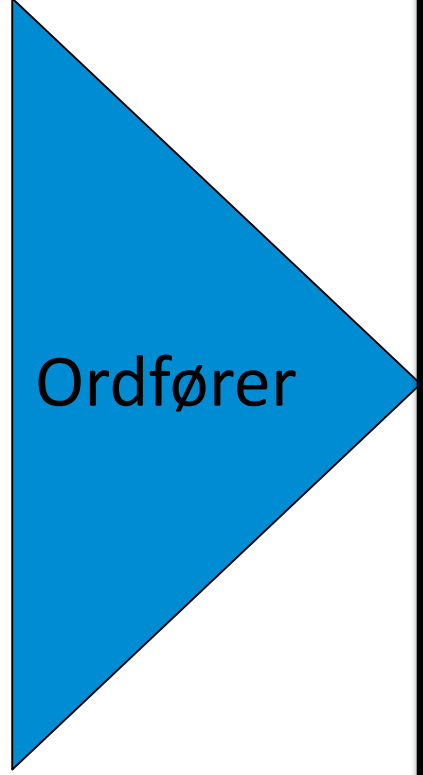
Fredrik Folkevalgt

[Roller og rolleforståelse](#)

Spill hverandre gode

Kommunestyret

Administrasjon

Foto: Shutterstock

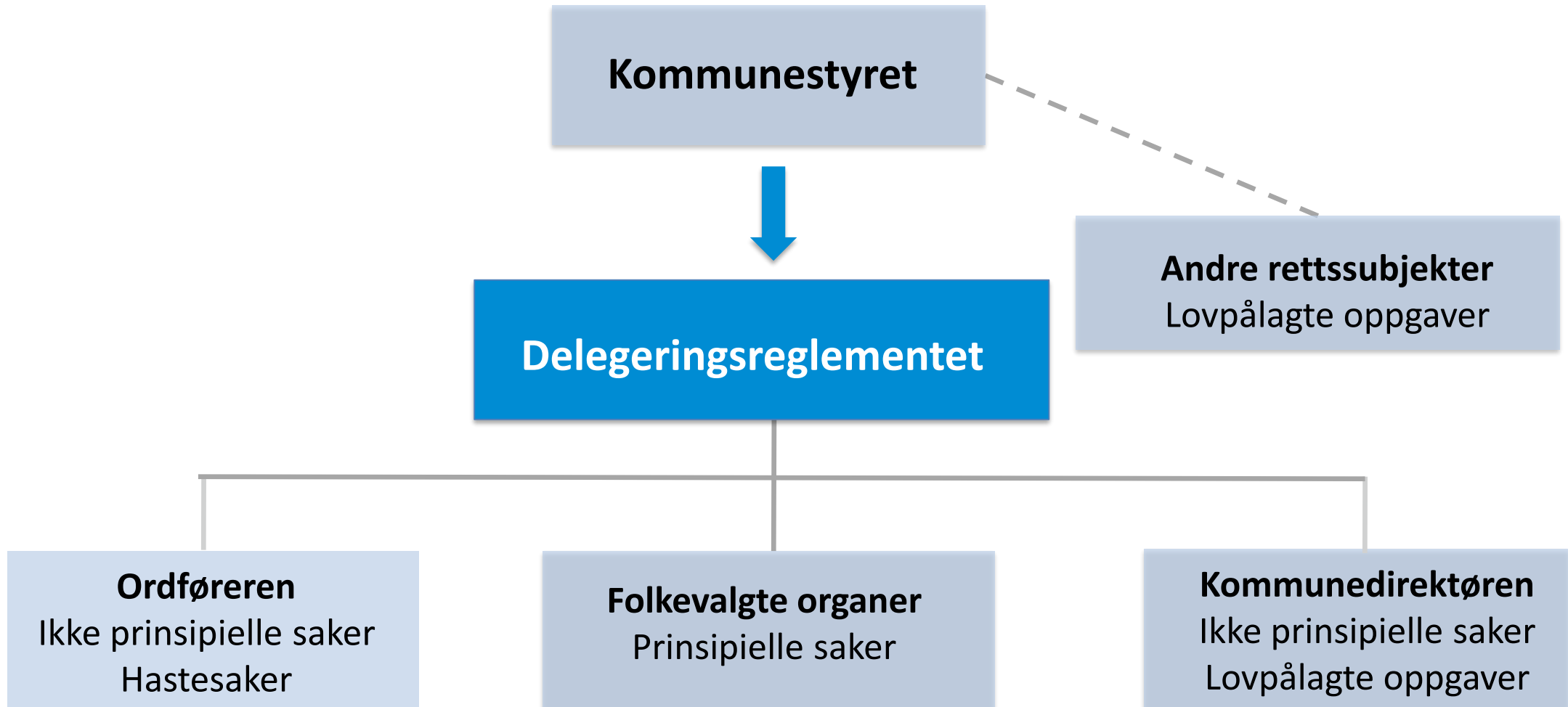
Tiltak for god samhandling

- Avklaring av roller og god rolleforståelse
- Designe gode prosesser - når skal folkevalgte involveres?
- Politiske styringssignaler = tydelige vedtak i møte
- Formelle arenaer for utveksling av informasjon
- Gode nok rutiner for rapportering
- Møteplasser for samtaler mellom de folkevalgte og administrasjonen
- Formalisert informasjon fra administrasjonen, skriftlige rapporter
- Samme informasjon til alle folkevalgte til samme tid

Foto: ScanStockPhoto

Delegering gir tydelige roller og ansvar

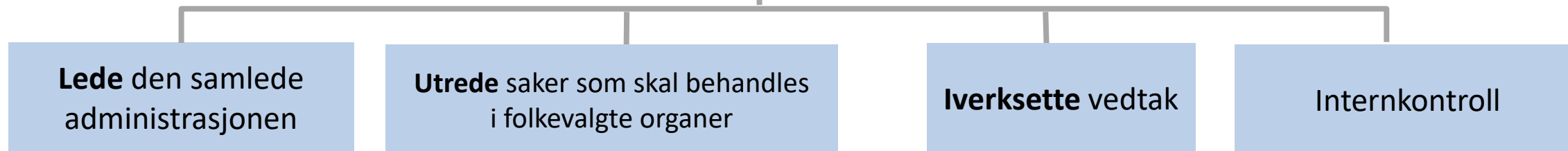
Delegering til kommunedirektøren

- Delegering betyr overføring av myndighet
- Det er verken hensiktsmessig eller effektivt at de folkevalgte organene skal fatte alle beslutninger selv.
- Folkevalgte avklarer de prinsipielle spørsmålene.
- Kommunedirektøren behandler enkeltsakene på grunnlag av dette
- Delegeringsreglementet skal behandles innen utgangen av det første hele året i perioden.

Foto: ScanStockPhoto

Kommunedirektøren – oppgaver og ansvar

Arbeitgeberrollen

Hva vil det si at kommunestyret har det overordnede arbeidsgiveransvaret?

Eksempel på hva kommunestyrets arbeidsgiverrolle kan innebære

Kommunedirektøren – oppgaver og ansvar

- Kommunedirektøren har det løpende personalansvaret
- Kommunedirektøren har ansvar for internkontroll

Kommunedirektøren har ansvaret for det løpende arbeidsgiveransvaret

Vedtak om ansettelse,
suspensjon, oppsigelse
og avskjed

Innvilge /avslå
permisjons-søknader

Oppfølging av
sykefravær

Fastsette lønn
(innenfor mandat)

Arbeidsgiveransvaret for kommunedirektøren

- Kommunestyret / fylkestinget er arbeidsgiver for kommunedirektøren
- Ordfører har et særlig ansvar
- Oppfølging arbeidsgiveransvaret viktig for å bygge tillit, få til et godt samspill og forebygge konflikter
- Utviklingssamtale med kommunedirektøren minst en gang i året

Foto: ScanStockPhoto

Case – Kritikk av ansatte

- En folkevalgt som sitter både i formannskap og kommunestyre har gjennom lang tid skrevet kritiske leserinnlegg på sosiale medier om en navngitt leder i kommunen.
- Dette skjer til tross for at kommunes etiske regelverk understreker at kommunens ansatte og folkevalgte skal opptre i samsvar med kommunen sine verdier.
- For folkevalgte presiseres det særskilt at de har et ansvar som arbeidsgiver og at kritikk av administrasjonen skal gå gjennom kommunedirektøren
- Vedkommende sier at han uttaler seg som privatperson, ikke som folkevalgt, og at dette handler om retten til ytringsfrihet.

Case – Kritikk av ansatte

Diskuter:

- Kan en folkevalgt velge å se bort fra kommunes vedtatte etiske retningslinjer og begrunne det med at hun opptrer som privatperson?
- Hvordan kan eventuelt kritikk av kommunalt ansatte tas opp av folkevalgte?

Medborgerskap og innbyggertorg

Program for dagen lørdag 26.oktober

Dag 2: oppstart kl. 08.30

- Etikk, omdømme, tillit -Ny kommunelov –
- Samhandling mellom politikere – slik vil vi ha det!
- Pause kl 11 – 11.20
- Hvilke muligheter og utfordringer har vi innen vårt ansvar?
- Oppsummering og avslutning

Programslutt kl. 12:30 Lunsj og vel hjem.

Nye Asker sitt omdømme

Tillit - etikk

Ny kommune – ny kultur

Egenkontroll

Kontrollutvalgets rolle

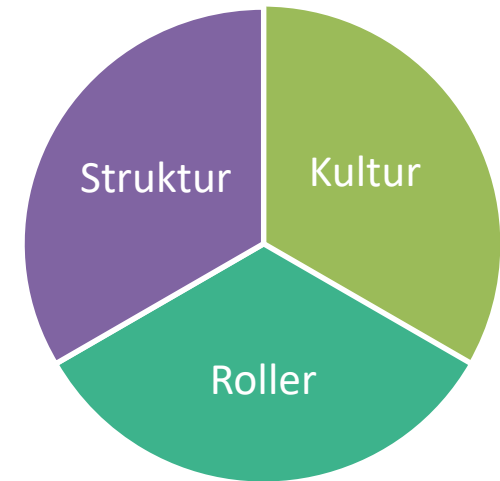
Tillit og lokaldemokrati

- Tillit og kontroll
  - Kommuneloven §1; «... loven bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitskapende og bærekraftige»
- Etikk
  - Kommuneloven §14; «..sikre høy etisk standard»
- Grunnleggende prinsipper i forvaltningen;
  - rettssikkerhet og likebehandling
  - upartiskhet og integritet

Etikk og tillit

- Høy etisk standard gjennom
  - Struktur; lovverk/ regelverk/ rutiner for kontroll og håndheving
  - Tydelige roller og ansvar
  - Kultur; åpenhet, læringskultur
- Etikk, åpenhet og antikorrupsjonsarbeid

Etikk handler i praksis om ...

- Rettssikkerhet og likebehandling
- Upartiskhet og integritet
- Ressursanvendelse
- Omdømme
- Legitimitet og tillit
- Taushetsplikt
- Åpenhet og innsyn

... og å unngå

- Spekulasjoner og mistanke
- Økonomiske tap og ressurskrevende opprydding
- Belastning for arbeidsmiljøet
- Konsekvenser for den enkelte

Anbefaling; antikorrupsjonsprogram i kommunen

- helheten i kommunens systematiske arbeid

- Verdier, holdninger og kultur
- Ethiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte
- Risikoanalyser
- Et godt kontrollsystem, egenkontroll og internkontroll
- Strategi for anskaffelser
- Varslingskanal

Risikoser for korrupsjon

- 1. Demokrati og politiske beslutningsprosesser**
Frie valg, ombud for innbyggere, håndtere interessekonflikter, habilitet, partilag
- 2 Myndighetsutøvelse**
Tillatelser, påbud/forbud, tjenestetildeling, løyver
- 3. Tjenesteyting**
Brukertilpasning og dialog
- 4. Lokale og regionale utviklingsoppgaver**
Proaktiv, forhandle og være attraktiv, bygge arenaer
- 5. Eierstyring av kommunale foretak og selskaper**
Eierstyring, forretningsdrift, styrerepresentasjon, kontroll, innsyn
- 6. Anskaffelser**

Etikk, tillit og habilitet

- Etikk er refleksjon over verdier og normer, og begrunnelsen vi gir for våre valg. For folkevalgte og ansatte i en kommune handler etikk om systematisk refleksjon over hva som er god praksis i den kommunale virksomheten. Arbeid med etikk hjelper oss til å gjenkjenne etiske problemstillinger, og dermed muligheten til å foreta gode, velbegrunnede beslutninger.
- <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunereform/Verktoy/lokaldemokrativeilederen/del-a/etikk/id2424157/>
- Nye Askers etiske retningslinjer
- Styrevervregister?

Kommunesektorens etikkutvalg 2019- 2022

Bidra til tillitsskapende kommuner og fylkeskommuner, gjennom å styrke etikk- og antikorrupsjonsarbeidet i kommunesektoren.

- Ha en uavhengig, rådgivende og synlig rolle.
- Selv kunne ta opp saker og gi anbefalinger, både prinsipielt og i enkeltsaker, og uttale seg om tema på forespørsel fra KS, medlemmene og media.
- Ha dialog med kommuner og fylkeskommuner og bidra til høy bevissthet og refleksjon om forvaltningsetiske spørsmål
- Være orientert om relevante saker i offentligheten og rette oppmerksomhet mot problemstillinger og utfordringer i saker av felles interesse for kommuner, fylkeskommuner og kommunale selskap.

<https://www.ks.no/fagomrader/demokrati-og-styring/etikk/dette-er-etikkutvalget/>

Tillit

Habilitet

- Ikkje kritikkverdig å vere inhabil
- Kritikkverdig ikkje å reise spørsmålet sjølv
- Beskytte partar
- Beskytte det enkelte medlem
- Ikkje noko fordelsflagg
- Oppretthalde tilliten til kommunen

FORVALTNINGSLOVA § 6

- Automatisk inhabil
  - Part
  - Slektskap
  - Verje/fullmektig
  - Leiar, styremedlem, bedriftsforsamling
- Skjønsmessig vurdering
  - «fordel, tap, ulempe»
  - «eigna til å svekke tilliten til upartiskheit»

KOMMUNELOVA

- § 11-10 Inhabilitet for folkevalde
- § 11-11 Fritak av personlege grunnar

Habilitet

- Gjelder både folkevalgte og ansatte
- Gjelder for forberedelse og vedtak – hele saksbehandlingsløpet
- Inhabilitet = saksbehandlingsfeil
- Medhold i klage kan føre til omgjøring
- Vurdere sin egen habilitet, ta opp spørsmålet, organet vedtar

Kommuneloven

Kommunestyret og fylkestinget har det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens og fylkeskommunens virksomhet.

Hvorfor egenkontroll?

- Sørge for at politikken blir gjennomført
- Innbyggerne får tjenester de har krav på
- Lovpålagte plikter blir ivaretatt
- Ressursene forvaltes på en effektiv måte
- Styrke tilliten til kommunen
- Redusert statlig tilsyn

Foto: Mostphotos

Hva betyr dette i praksis for kommunestyret?

- Gjelder uavhengig av delegeringsvedtak
- Kan kreve at enhver sak skal legges frem til orientering eller avgjørelse
- Kan omgjøre vedtak
- Vedta plan for forvaltningsrevisjon

Foto: Scanpix

Kommunestyret

Folkevalgt kontroll

Administrativ kontroll

Kontrollutvalg

Kommunedirektør
Internkontroll

Revisjon

Eierstyring

Kontrollutvalget

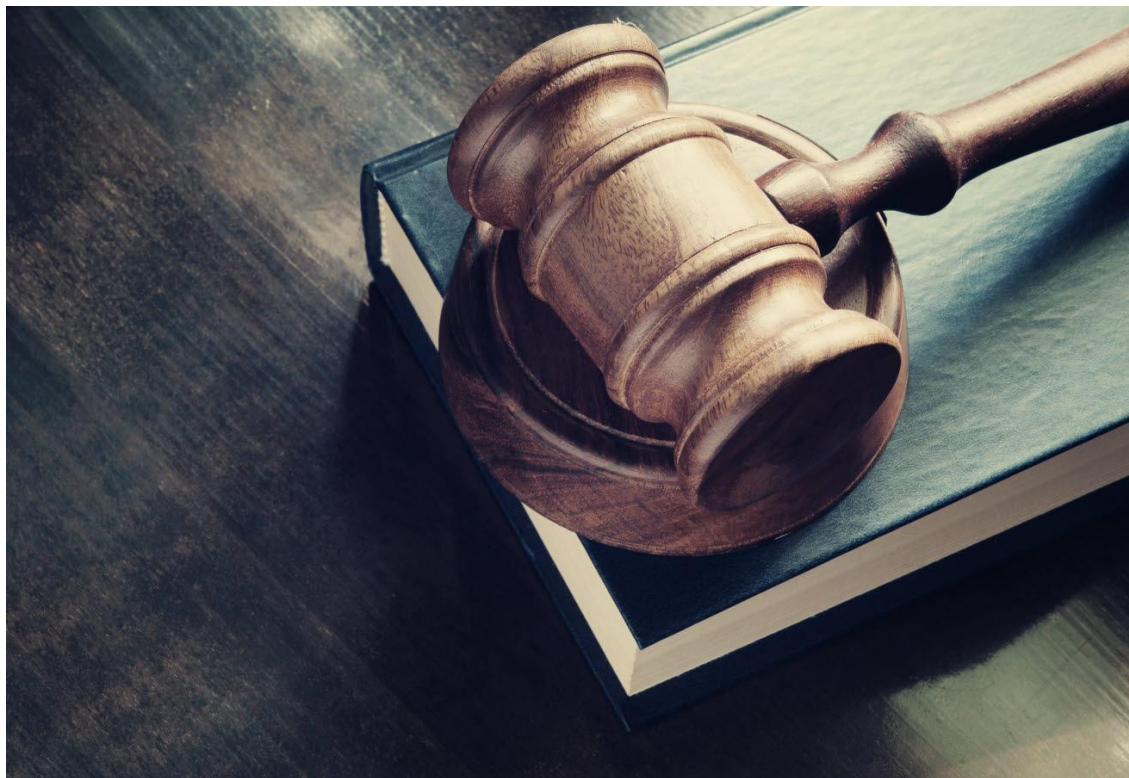

Foto: Scanpix

- Føre løpende kontroll på den kommunale virksomhet
- Minst fem medlemmer
  - Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren
- Kontrollutvalget er ikke ett politisk utvalg for omkamper på politiske saker

Kontrollutvalget skal se til at:

- Kommunens regnskap blir revidert
- En økonomisk forvaltning i tråd med lov og vedtak
- Det utføres forvaltningsrevisjon
  - kommunens virksomhet
  - selskaper kommunen har eierinteresse i
- Eierskapskontroll gjennomføres
- Revisjonsrapporter følges opp

Hvordan jobber kontrollutvalget?

- Møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles
- Kontrollutvalget kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller dokument
- Kan foreta undersøkelser som det mener er nødvendig
- Kan kreve opplysninger som er nødvendig for å gjennomføre sin kontroll
  - interkommunale selskaper
  - interkommunale politiske råd
  - kommunale oppgavefellesskap
  - aksjeselskap
- Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret

Internkontroll

- Kontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.
- Kommunedirektøren har ansvaret for internkontrollen
- Kommunedirektøren skal rapportere til kommunestyret minst en gang i året

Foto: Shutterstock

Fritidsbolig med mange avvik

En kommune har gjennomført tilsyn med tidligere administrative vedtak i byggesaker for fritidseiendommer og funnet at avdelingen har begått feil i flere av sakene.

Byggesaksavdelingen har bl.a. innvilget dispensasjon til å oppføre anneks og nye flere nye hytter i et område der det ifølge reguleringen ikke skal åpnes for flere fritidsboliger.

En av tiltakshaverne er tidligere kollega av byggesakslederen. I en av sakene har rådmannen nå innstilt på at byggetillatelsen må omgjøres, fordi den i utgangspunktet ikke var lovlig.

I tillegg har tiltakshaveren selv gjennomført ulovlige tiltak ut over den opprinnelige tillatelsen.

Rådmannen har fremmet sak med forslag om omgjøring for planutvalget. Saken skal endelig avgjøres av kommunestyret. Tiltakshaveren risikerer å måtte rive fritidsboligen og kontakter en bekjent som er kommunestyrerepresentant og ber om at vedkommende representant må få sin partigruppe til å stemme imot omgjøringsforslaget.

Fritidsbolig med mange avvik

- Hvilke problemer foreligger i denne saken?
- Er det mulig at lignende situasjoner kan oppstå i din virksomhet?
- Hvordan bør den folkevalgte håndtere henvendelsen fra tiltakshaveren?
- Hvordan bør rådmannen opptre under kommunestyrets behandling når det kommer forslag om å stemme ned omgjøringsvedtaket?

Ny kommunelov – hva betyr dette for kommunene?

En moderne lov

Grunnstammen
videreføres

Ny struktur

Klart språk

Kommunelovens deler

- Generelle bestemmelser
- Folkevalgte
- Innbyggerdeltakelse
- Administrasjonen
- Økonomi
- Interkommunalt samarbeid
- Egenkontroll
- Statlig kontroll og tilsyn
- Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser og endringer i andre lover

Generelle bestemmelser – formål og selvstyre

Formålsbestemmelsen

- Formålet med loven er å *fremme* det kommunale og fylkeskommunale **selvstyret** og legge nødvendige **rammer** for det.
- Loven skal *legge til rette for* det lokale **folkestyret** og et sterkt og representativt **lokaldemokrati** med aktiv innbyggerdeltakelse.
- Loven skal *legge til rette for* at kommuner og fylkeskommuner kan yte **tjenester** og drive **samfunnsutvikling** til beste for innbyggerne. Loven skal også legge til rette for kommunenes og fylkeskommunenes utøvelse av offentlig **myndighet**.
- Videre skal loven *bidra til* at kommuner og fylkeskommuner er **effektive, tillitsskapende og bærekraftige**.

Lovfestet prinsipper for nasjonale myndigheters forhold til det kommunale og fylkeskommunale selvstyret

Nærhetsprinsippet

Offentlige oppgaver bør fortrinnsvis legges til det forvaltningsnivået som er nærmest innbyggerne

Finansieringsprinsippet

Innenfor rammene av nasjonal økonomisk politikk bør kommuner og fylkeskommuner ha frie inntekter som gir økonomisk handlingsrom

Forholdsmessighetsprinsippet

Det kommunale og fylkeskommunale selvstyret bør ikke begrenses mer enn det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål

Hva har betydning for god lokaldemokratisk styring?

SPESIELT VIKTIGE

Intern kultur preget av **tillit og åpenhet**

- Åpenhet, innsyn og inkludering
- Ordførerens rolle er viktig

Tydelige **ansvarslinjer** og god **rolleavklaring**

- Delegeringsreglementet!

Informasjonstiltak forutsetning for

- Delegering og målstyring
- Tiltak for borgernærhet
- Innsyn gir tillit og nødvendig for å holde de styrende ansvarlige

Tydeliggjøres

IKKE ENTYDIG

- Politisk styringsmodell
- Delegering til politiske utvalg og til administrasjon
- Målstyring
- Interkommunalt samarbeid
- Møteledelse
- Kanaler for innbyggerdeltakelse

Fortsatt stor
organisasjonsfrihet

Folkevalgte

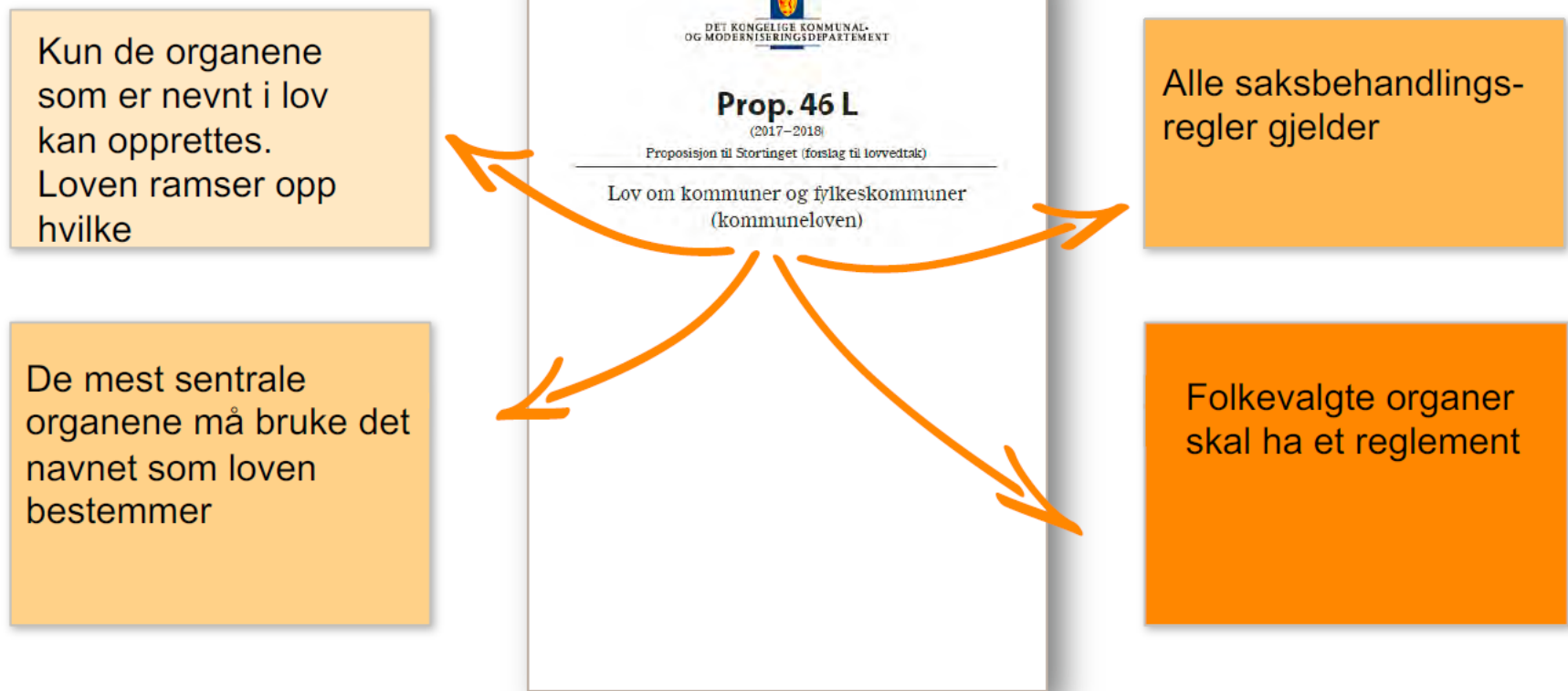
Endringer som styrker folkevalgt ledelse og styring

- Lovfester at kommuner og fylkeskommuner er undergitt **folkevalgt ledelse**
- **Mer styringsinformasjon** til kommunestyret som kollegium
- **Prinsipielle saker** kan bare behandles av folkevalgte organer
- **Representantskapet** i kommunalt oppgavefelleskap – valgbarhetsregler

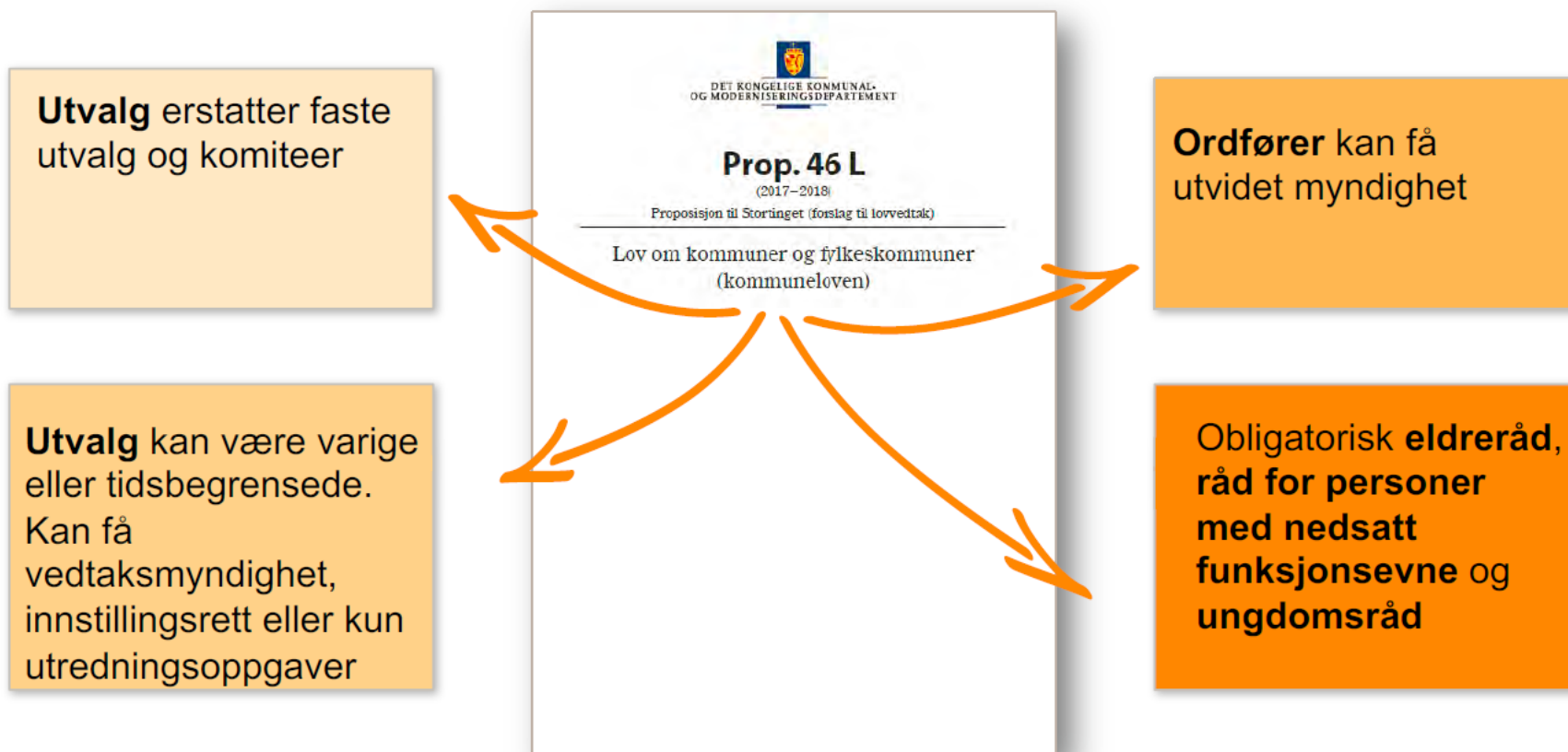

Foto: Eva Kvelland

Verdt å merke seg: politisk organisering

Verdt å merke seg: politisk organisering II

Hvem er folkevalgt?

- Med folkevalgte menes i denne loven medlemmer av kommunestyret og fylkestinget og personer som et folkevalgt organ har valgt inn i et folkevalgt organ eller et annet kommunalt organ etter § 5-2.
- Dersom administrativ ledelse velges inn i underordnede organer i kommunalt oppgavefellesskap, så skal de likevel ikke anses som folkevalgte.

Folkevalgte som har vervet som sin hovedbeskjeftigelse får flere rettigheter

Skal-bestemmelser:

- Rett til sykepenger
- Rettigheter ved yrkesskade
- Permisjoner (skal selv gi forskrift)

Kan-bestemmelser:

- Rett til ettergodtgjøring (skal selv gi forskrift)
- Pensjonsordning (Kongen kan gi forskrift)

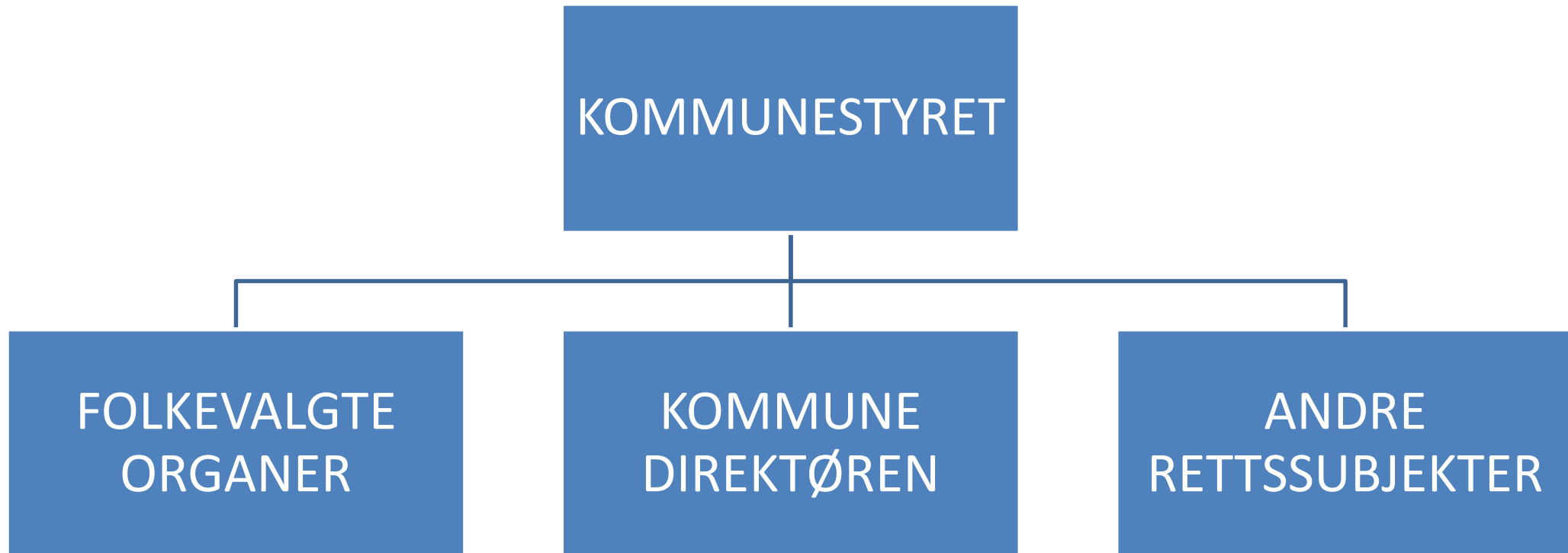

Saksbehandlingsregler

- Møteoffentlighet
  - Dagens regler videreføres
- Inhabilitet
  - Bestemmelsen deles, ellers likt
- Folkevalgte organers innsynsrett
  - Regulering av ulovfestet rett
- Øvrig saksbehandling
  - Krav til sak på dagsorden
  - Skjerpet krav til møtebok
  - Lavere terskel for lyd- og billedopptak
  - Økt adgang til fjernmøter

Delegering av myndighet

Mer myndighet til
ordførere

Innbyggerdeltakelse

Innbyggerdeltakelse innenfor kommuneloven

Formål

- Loven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse

Innbyggerdeltakelse

- Innbyggerforslag – som i dag
- Rådgivende folkeavstemninger – som i dag

Andre bestemmelser

- Kan opprette utvalg, også direkte valg til kommunedelsutvalg
- Skal ha eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom
- Kan opprette styre for institusjoner, og bestemme om styret helt eller delvis skal velges av brukerne
- Skal aktivt informere om virksomheten

Administrasjonen

Kommunedirektøren – myndighet og oppgaver

- Navnet skjemmer ingen...
  - Ny, kjønnsnøytral tittel på lederen av kommunens administrasjon
  - Likevel ikke lovpålagt å bruke tittelen
- Skillet mellom folkevalgte og administrasjonen blir klarere.
- Ledelsesansvar: Kommunedirektørens helhetlige ansvar videreføres og understrekes
- Myndighet: kan få vedtaksmyndighet i saker som ikke har prinsipiell betydning

Kommunedirektøren – myndighet og oppgaver forts.

- Utredningsplikten er presisert:
  - forsvarlighetskrav videreføres
  - presisert at utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak
- Iverksettelsesplikten er presisert:
  - påse av vedtak iverksettes *uten ugrunnet opphold*
  - gjøre folkevalgte oppmerksomme på faktiske eller rettslige forhold som har sentral betydning for iverksettingen av vedtaket

Kommunedirektøren – myndighet og oppgaver forts.

- Møte- og talerett videreført
- Nytt: kommunedirektøren får personalansvar for ansatte i administrasjonen (gjelder også daglig leder i KF)
- Ansvar for en styrket internkontroll (gjelder også daglig leder i KF)

Økonomi

Økonomibestemmelser

- Bygger i hovedsak på dagens regler, men:
- Sterkere fokus på langsiktighet i økonomiforvaltningen
  - Kommunestyret skal fastsette finansielle måltall
  - Kommunestyret skal vedta økonomireglement
- Økonomiplanen kan inngå i/utgjøre kommuneplanens handlingsdel
- Samlet (konsolidert) regnskap for kommunen som juridisk enhet
- Lovfestet overordnede regnskapsprinsipper
  - Anordnings-, brutto-, og beste estimatprinsippene.
  - Kommunens drift skal finansieres av løpende inntekter
- Nye regler for avslutning av årsregnskapet

Låneopptak, avdrag og ROBEK

- Viderefører dagens regler for låneopptak, men noe utvidet adgang til lånefinansiering
  - Formål særskilt hjemlet i lov (kirke)
  - Kjøp av single purpose eiendomsselskap
  - Tilskudd til annen kommune for kjøp av varige driftsmidler hvor kommunene har lovpålagt ansvar
  - Tilskudd til investeringer i kommunalt eller fylkeskommunalt heleid selskap
- Kan ikke lånefinansiere utlån hvis det innebærer vesentlig økonomisk risiko (gjelder ikke boligsosiale utlån)
- Nye regler for beregning av minimumsavdrag på lån
  - Vil kunne bety en plikt til å øke låneavdragene
- Justering av ROBEK-ordningen:
  - Fange opp kommuner med økonomisk ubalanse på et tidligere tidspunkt.
  - Lovfeste en aktivitetsplikt for kommuner i ROBEK som skal bidra til at økonomien bringes tilbake i balanse.

Eigenkontroll

Egenkontroll

- Kontrollutvalget
  - Minst fem medlemmer (i dag 3)
  - Lederen ikke fra samme parti eller gruppe som ordføreren (nytt)
  - Krav om plan for forvaltningsrevisjon som sikrer regelmessig forvaltningsrevisjon på de områdene med størst behov (ikke krav om årlig revisjon)
  - Krav om plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres
  - Rapporterer på resultater, kommunedirektøren uttale seg før saken behandles av utvalget
  - Rett til innsyn og undersøkelser i IKS, interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap, heleide aksjeselskaper og andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen (samme rett for revisor)
- Styrker eierstyringen ved å innføre krav om eierskapsmelding

§ 25-1 Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen

- Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.
- Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.
- Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren
  - a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
  - b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer
  - c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
  - d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
  - e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.
- Rapportere til kommunestyret og fylkestinget om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

Samhandling mellom politikere

Slik vil vi ha det!

Politisk lederskap

Samspillet folkevalgte i mellom

- Struktur
- Politisk klima og kultur
- Informasjon
- Ordførers rolle

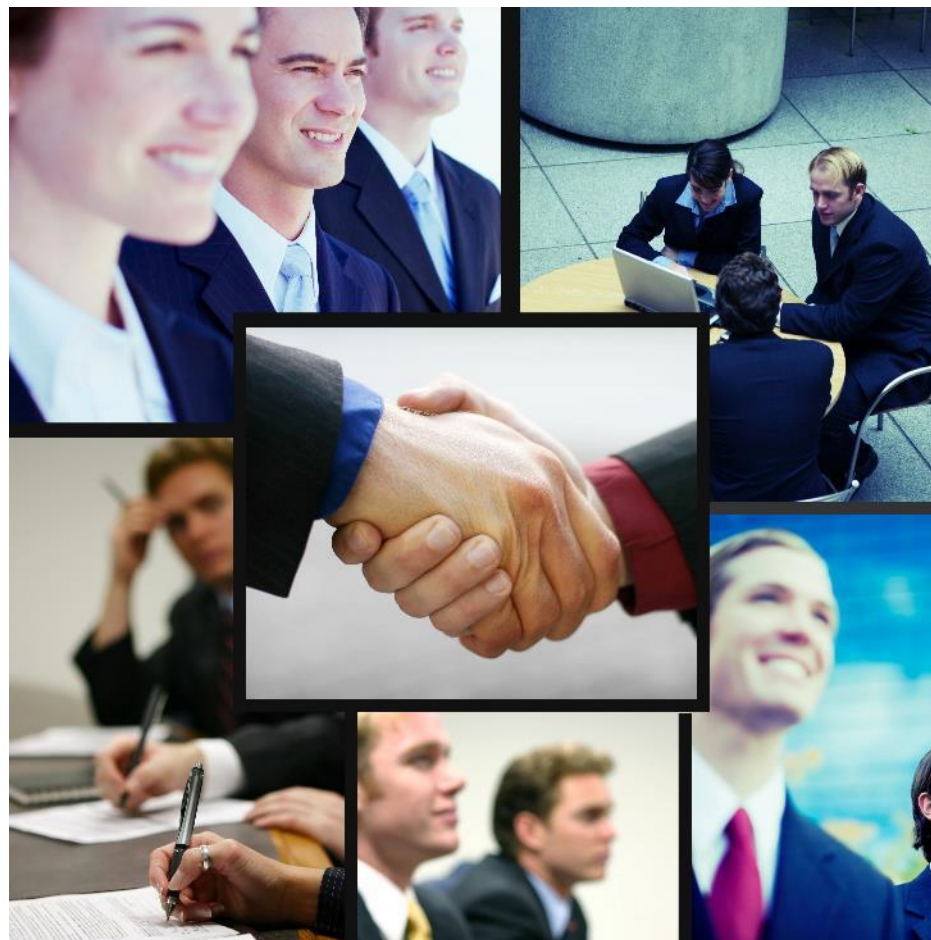

Foto: ScanStockPhoto

Tydelig informasjon

- Lik informasjon til alle til samme tid
- Forstår du ikke det som står/sies så må du spørre
- Ikke vedta noe du ikke forstår
- Omfang av informasjon
- Klart språk

Foto: ScanStockPhoto

Ordfører for alle

- Rollemodell
- Ansvar for den politiske arena
- Sette dagsorden for politisk arbeid
- Kommunens ansikt utad, døråpner
- Møteleder
- Kan få myndighet til å treffe vedtak i hastesaker og i ikke-prinsipielle saker
- Kan få myndighet til å opprette utvalg
- Har forslagsrett i alle organer unntatt kontrollutvalget
- Kommunens fremste ombudsmann/kvinne
- Hovedkontakt til kommunedirektøren

Foto: ScanStockPhoto

Fredrik Folkevalgt

[Å stå i stormen](#)

Saksbehandlingsregler folkevalgte organer

Hvordan gjennomføre en god beslutningsprosess?

- Ingen fast oppskrift
- Åpenhet er en forutsetning
- Saken skal være utredet i sin fulle bredde (kommunedirektørens ansvar)
- Inhabilitet?
- Involvere innbyggerne?
- Organiseringen av det politiske arbeidet?
- Klare ansvarslinjer
- Hva med de ansatte?

Foto: Mostphotos

Hvordan få en sak opp til politisk behandling

- Reise en sak eller en debatt
  - «rette en forespørsel til lederen i møtet»
  - Grunnlagt spørsmål
  - Interpellasjon
  - Private forslag
  - Muntlig spørretime
- Fremme alternative forslag til vedtak
- Kreve å få en sak på saklista, ekstra kommunestyremøte
- Verbalforslag i budsjettet

Foto: Unsplash by Marcos Luiz

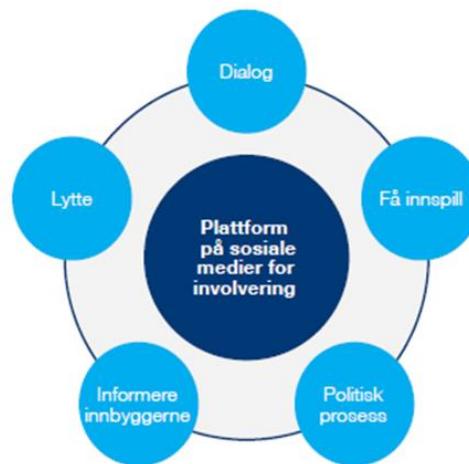
«Hva?»

«Hvorfor?»

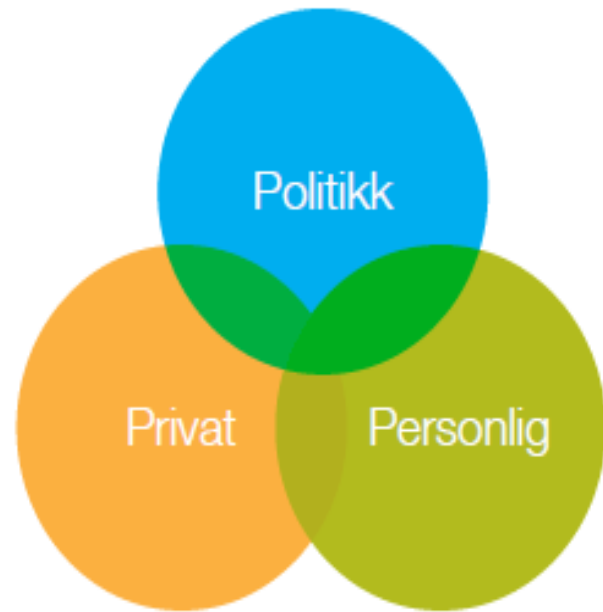
I et inkluderende folkestyre blir innbyggerne sett og hørt. Det innebærer at du som folkevalgt må lytte og være i dialog med dem, også mellom valg. Slik kontakt er viktig fordi innbyggerne sitter på informasjon om behov, utfordringer og løsninger som kan bidra til å gjøre de politiske beslutningene bedre.

Sosiale medier er blitt et viktig supplement til de tradisjonelle kanalene for å involvere innbyggerne i politiske prosesser.

Godt innhold engasjerer

For å skape en god plattform for involvering og dialog må du engasjere. Folkevalgte som lykkes med godt innhold varierer det de deler etter **3 P'er**; politikk, personlig og privat.

- **Politikk** handler om de aktuelle sakene, prioriteringene og veivalgene du ønsker å involvere innbyggerne i.
- **Personlig** handler om hvorfor du og innbyggerne skal engasjere dere i saken. Det handler om verdier, meninger og om nærheten til saken – hvordan saken berører din og innbyggernes hverdag.
- **Privat** handler om personen som befinner seg bak rollen som folkevalgt.

Tips og råd: fra folkevalgt til folkevalgt

- Våg å prøve!
- Stå for alt du gjør
- Velg funksjoner for å beskytte deg selv
- Forklar standpunktet ditt tydelig
- Vær bevisst på din egen rolle, du har aldri fri fra rollen som folkevalgt
- Unngå å bli for opphengt i «likes», det er ikke alltid ensbetydende med et godt politisk innlegg
- Unngå å love innbyggere ting du ikke kan holde
- Trekk deg ut av debatter som ikke lenger er konstruktive og saklige i formen
- Ikke bruk sosiale medier i beruset tilstand
- Husk å lytte!

Hvordan avslutte debatter

Engasjement i politiske debatter er ofte høyt. Dersom du har invitert til dialog og debatt gjennom en statusoppdatering, gruppe eller hendelse, er det opp til deg om og når du ønsker å avslutte debatten.

Det kan være fornuftig å avslutte en debatt hvis den skliir ut. Hvis du legger ut en sak som skaper engasjement, kan mange ulike synspunkter fremsettes. Hvis du er folkevalgt har du en lederrolle – den bør også komme til uttrykk gjennom sosiale medier. Du bør derfor moderere debattene du inviter til. Ved å reagere på for eksempel usaklige argumenter, personkarakteristikker og kraftig språkbruk på din egen profil viser du at du tar ansvar for at debatten holder seg på et saklig nivå.

Om du opplever usaklige debatter er det to hovedfunksjoner du kan benytte. Du kan **slette** kommentaren, og så velge om du vil opplyse om hvorfor du slettet den. Eller du kan **blokkere** vedkommende fra å skrive på din profil.

Du kan også moderere grupper og hendelser gjennom å **slette** kommentarer, eller **fjerne** medlemmer fra gruppen.

Eksempel på hvordan du kan avslutte en debatt på din egen Facebookprofil hvor du selv har lagt ut et innlegg eller spørsmål.

«Nå avslutter jeg debatten her på min side med å si at: ja, vi er uenige, men det skal ikke gå utover barna som går på denne skolen (eller din mening i saken).»

«Nå avslutter jeg debatten for denne omgang da temaene som nå blir diskutert er utenfor det saken dreier seg om. Jeg takker for alle gode innspill. Send meg gjerne en PM (personlig melding) om du ønsker å gi flere innspill til saken.

<https://youtube.be/Ofuh1L5Ztik>

Refleksjonsoppgave

Samhandling i folkevalgte organer

1. Hvordan vil vi ha det i vårt kommunestyre?
2. Hvordan kan ordføreren bidra til et godt politisk klima?

Oppsummering, evaluering og veien videre

